Tasarlama ve Yol Gösteren Akraba

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay Ceza Genel Kurulu	20.05.2026	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/227	2026/323	TCK 81, TCK 82/1-a, TCK 37, TCK 39/2-c, CMK 307

ÖZET

Öldürme kararını yaklaşık bir yıl önce alan, silah temin eden ve hedefin iş yerini araştıran failin eylemi tasarlayarak öldürme sayıldı. İş yerini gösterip faili götüren ve olay yerinden uzaklaştıran akraba, fiil üzerinde ortak hâkimiyeti olmadığından yardım eden kabul edildi.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/tasarlayarak-oldurme-yardim-eden-sorumluluk-cgk-2026-323/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Ceza Genel Kurulu 2025/227 E. , 2026/323 K.

"İçtihat Metni"

KARARI VEREN

YARGITAY DAİRESİ : 1. Ceza Dairesi

MAHKEMESİ :Ceza Dairesi

SAYISI : 1922-1981

I. HUKUKÎ SÜREÇ

Sanık ...'nin kasten öldürme suçundan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 81/1, 29/1, 53... . maddeleri uyarınca 18 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna ve mahsuba, sanık ...'ın ise kasten öldürmeye yardım suçundan TCK'nın 81/1, 39/2-c, 53... . maddeleri uyarınca 12 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna ve mahsuba ilişkin Elazığ 4. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 19.11.2021 tarihli ve 126-261 sayılı hükmün Cumhuriyet Savcısı, sanık ... müdafii, sanık ... müdafii, katılanlar ... ve ... vekilleri tarafından istinaf edilmesi üzerine Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesince 08.02.2022 tarih ve 153-181 sayı ile sanık ... hakkında kurulan hüküm yönünden istinaf başvurularının esastan reddine, sanık ... hakkında

kurulan hükmün ise "...Dosya kapsamında sanık ...'ın olaydan önce sanık ... tarafından maktule yönelik olarak gerçekleştirilecek olan öldürme eylemini bilip bilmediğinin sanıkların savunması, katılan beyanları ve tanık ifadeleri ile şüpheden uzak olacak şekilde tam olarak tespitinin yapılamadığı gibi olaydan sonra sanıklar ... ile ...'ın beyanlarının birbiri ile uyumlu olduğu ve aralarında herhangi bir çelişkinin bulunmadığı, bu kapsamda ilk derece mahkemesince kimin, hangi beyanına üstünlük tanımak suretiyle veya hangi delile dayanarak sanık ... hakkında mahkûmiyet kararı verildiğinin karar yerinde ve gerekçesinde yeterince tartışılmaması ile eksik araştırma ve kovuşturma neticesinde olayla ilgili her ayrıntıya dayalı, sanık ... açısından lehe-aleyhe delilleri somutlaştırma ve kişiselleştirme yapmaksızın genel kabul ile karar verilmesi,..." gerekçesiyle bozulmasına karar verilmiştir.

Sanık ... hakkında Bölge Adliye Mahkemesinin esastan red kararının sanık ... müdafii ve katılanlar vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 1. Ceza Dairesince 15.09.2022 tarih ve 5403-6972 sayı ile; "...Bölge adliye mahkemesinin, sanık ... hakkında kasten öldürmeye yardım suçundan ilk derece mahkemesince kurulan hükmü sanık ... hakkında mahkûmiyet kararı verildiğinin karar yerinde ve gerekçesinde yeterince tartışılmaması ile eksik araştırma ve kovuşturma neticesinde olayla ilgili her ayrıntıya dayalı, sanık ... açısından lehe-aleyhe delilleri somutlaştırma ve kişiselleştirme yapmaksızın genel kabul ile karar verilmesi sebebiyle bozduğu, ancak; sanıklar hakkında kurulan hükümler arasında fiili ve hukuki bağlantı nedeniyle bu hükümlerin kanun yolu incelemelerinin "iştirak" hükümleri çerçevesinde birlikte yapılmasında zorunluluk bulunduğu anlaşılmakla, iki dosyanın istinaf incelemesinin birlikte yapılıp neticelendirilmesi yerine, yazılı biçimde inceleme konusu hükümle ilgili istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi," isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.

Bozma kararı üzerine dosyalar birlikte görülmekle; Bölge Adliye Mahkemesinin bozma ilamına uyan Elazığ 4. Ağır Ceza Mahkemesince 13.09.2022 tarih ve 144-249 sayı ile sanık ... hakkında kasten öldürmeye yardım suçundan TCK'nın 81/1, 39/2-c, 62/1, 53... . maddeleri uyarınca 10 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna ve mahsuba; bu kararın sanık ... müdafii ve katılanlar vekilleri tarafından istinaf edilmesi üzerine Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesince 27.12.2023 tarih ve 2201-1809 sayı ile; sanık ...'in kasten öldürme suçundan TCK'nın 81/1, 29/1, 62/1, 53... . maddeleri uyarınca 15 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna ve mahsuba, sanık ... ise kasten öldürmeye yardım suçundan 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223/2-e maddesi uyarınca beraatine; bu kararların da sanık ... müdafii ve katılanlar vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 1. Ceza Dairesince 13.06.2024 tarih ve 1925-4476 sayı ile; "...Sanık ...'in eşi ...'in maktul ... ile ilişkisini öğrendikten sonra ...'ı öldürmeye karar verdiği, maktulün iş yerini bilen sanık ...'tan yardım istediği, talebini kabul etmemesi üzerine Diyarbakır ilinden Elazığ'a gelerek araştırma yapmasına rağmen tespit edemediği, bu kararından vazgeçmeyerek olaydan önce araç kiraladığı ve sanık ...'ı iş yerini gösterme konusunda ikna ederek birlikte Diyarbakır'dan Elazığ'a geldikleri iş yerinde maktulü bulamayınca dolaşarak gelmesini bekledikleri, maktulün iş yerine geldiğini görünce sanık ...'ın araç içinde iş yerini görecek şekilde 50-60 metre mesafede beklediği, sanık ...'in ...'ın yanına giderek konuşmadan ateş ederek öldürdüğü, sanıkların olay yerinden birlikte araçla ayrıldıkları anlaşılan olayda; sanık ...'in maktulü öldürme kararı ile fiilin icrası arasında makul sürenin geçtiği, sebat ve

ısrarla kararından dönmediği anlaşılmakla, tasarlayarak kasten öldürme suçunun koşullarının bulunduğu gözetilmeksizin, kasten öldürme suçundan yazılı şekilde hüküm kurulması ve sanık ...'ın olayın başından sonuna kadar diğer sanık ... ile birlikte hareket etmesi, maktulün iş yerine sanığı götürmesi, bu hâliyle maktulün öldürülmesi eylemine yardımda bulunarak suçun icrasını kolaylaştırdığı anlaşıldığından, 5237 sayılı Kanun'un 39. maddesi uyarınca tasarlayarak kasten öldürme suçuna yardımdan sorumlu tutulması gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde beraatine karar verilmesi..." isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.

Bozmaya direnen Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesince 22.10.2024 tarih ve 1922-1981 sayı ile önceki hükümler gibi sanık ...'in kasten öldürme suçundan mahkûmiyetine; sanık ...'ın ise kasten öldürmeye yardım suçundan beraatine karar verilmiştir.

Direnmeye konu bu hükmün de Cumhuriyet Savcısı, katılanlar vekilleri ve sanık ... müdafii tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 22.12.2024 tarih ve 121283 sayılı bozma istemli tebliğnamesi ile dosya, CMK'nın 307. maddesi uyarına kararına direnilen Daireye gönderilmiş, aynı madde uyarınca inceleme yapan Yargıtay 1. Ceza Dairesince 27.03.2025 tarih ve 8024-2548 sayı ile direnme kararının yerinde görülmemesi üzerine Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞIN KAPSAMI VE KONUSU

Direnmenin kapsamına göre inceleme, sanık ... hakkında kasten öldürme suçundan kurulan mahkûmiyet hükmü ile sanık ... hakkında kasten öldürmeye yardım suçundan kurulan beraat hükmüyle sınırlı olarak yapılmıştır.

Özel Daire ile Bölge Adliye Mahkemesi arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlıklar;

1- Sanık ...'in maktule yönelik eyleminde TCK'nın 82/1-a maddesinde düzenlenen tasarlama şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediği,

2- Sanık ...'ın diğer sanık ...'in eylemine yardım eden sıfatıyla iştirak edip etmediği,

Hususlarının belirlenmesine ilişkindir.

III. OLAY VE OLGULAR

İncelenen dosya kapsamından;

05.08.2020 tarihli ölü muayene ve otopsi tutanağına göre; maktulün vücuduna üç adet ateşli silah mermi çekirdeği isabet etmiş olup ölümünün, ateşli silah yaralanmasına bağlı iç kanama, iç organ yaralanması ve büyük damar yaralanması nedenleriyle meydana geldiği,

Olay yeri inceleme raporuna göre; olay yerinde üç adet 9 mm kovan ve 2 adet mermi çekirdeği bulunduğu,

12.08.2020 tarihli görüntü izleme ve CD çözüm tutanağına göre; olay yeri olan iş yerinde sanık ...'in maktule üç kez durmadan arka arkaya ateş etiği, maktulun yere düştüğü ve sanığın olay yerinden kaçarak uzaklaştığı, PTS kayıtlarına göre de sanık ...'in kiraladığı 21... plaka sayılı araçta sanık ...'in yanında sanık ...'in de bulunduğu, adı geçenlerin olayın gerçekleşmiş olduğu dondurma dükkânının önünde olay anından bir kaç saat öncesinde keşif turu attıkları, Elazığ ilinde sürekli bir şekilde dolaştıkları, sonrasında da olayın meydana geldiği,

Diyarbakır Kriminal Polis Laboratuvarınca düzenlenen 06.08.2020 tarihli uzmanlık raporuna göre; mevcut kovan ve mermi çekirdeklerinin tek bir silahtan atıldığı,

Anlaşılmıştır.

Tanık ...; maktul ile aynı dükkânda çalıştıklarını, olay anında üç el silah sesi duyduğunu ve maktulü yerde gördüğünü, olay öncesinde sokağın karşısında bir kişinin dükkâna baktığını, ancak buna bir anlam veremediğini, sanık ...'ın çalıştığı yerden tatlı aldıklarını, iş yerlerine geldiğinde sanık ...'ın maktule karşı tavırlı davrandığını, maktulün de ... geldiği zaman yanında durmamak için depoya ya da başka dükkânlara gittiğini, ancak maktulün ... ile bir sıkıntısı olup olmadığını bilmediğini,

Tanık ...; olay öncesinde sanık ...'in eşi ile ilgili meselenin tatlıya bağlandığını, ancak sonradan ...'in babasından aslında meselenin kapanmadığını ve maktule zarar vereceklerini duyduğunu,

Tanık ...; ...'in eşi ile maktul arasındaki meselenin tatlıya bağlandığını duyduğunu, ancak daha sonra gerek sanık ...'in gerekse sanık ...'ın maktulü tehdit ettiklerine dair sözlerin kulağına geldiğini, belirtilen sözleri bizzat duymadığını,

Tanık ...; maktulün dayısı olduğunu, çevreye borcu olup olmadığını öğrenmek için tanıdıkları ararken ... ile telefonda konuştuğunu, kendisine dayısının öldüğünü söyleyince çok şaşırdığını ve "... mı öldürdü?" dediğini, neden böyle söylediğini sorunca ...'ın maktulün gıyabında "Bu şerefsiz hâlâ yaşıyor mu? Bunun ölmesi lazım!" şeklinde sözler söylediğini belirttiğini, tanıklık yapmasını istediğinde ise ...'ın bunu kabul etmediğini,

Tanık ...; sanık ...'in eşi ile ilgili meselede aracılık yapan kişilerden olduğunu, olay sonrası ... ile maktulü buluşturduklarını ve meselenin tatlıya bağlandığını, sonradan sanıklar tarafından maktulün tehdit edildiğini duymadığını,

Tanık ...; teyzesinin oğlu olan sanık ...'ın da maktule kin duyduğunu, bunun ancak nedenini bilmediğini,

Tanık ...; maktulle aynı dükkânda çalıştıklarını, sanık ...'ın da zaman zaman dükkâna tatlı getirdiğini, dükkânda maktulün olduğunu gördüğünde ise tavrının değiştiğini ve ona ters ters bakıp söylendiğini, maktulün de sanık ... gelince onu görmemek için dışarı çıktığını, bu nedenle aralarında bir problem olduğunu anladığını, ancak problemin ne olduğunu bilmediğini,

İfade etmişlerdir.

Sanık ... kollukta; eşi ile 2015 yılında evlendiğini, bu evlilikten üç çocukları olduğunu, hâlihazırda eşi ile boşanma aşamasında olmalarının asıl sebebinin eşinin yakın köylüsü ve arkadaşı olan

maktul ile olan ilişkisi olduğunu, boşanma davası uzamasın diye eşiyle anlaşmalı olarak ayrılmaya karar verdiklerini, maktulün eşi ile ilişkisini eşinin telefonundaki yazışmalardan ve fotoğraflardan öğrendiğini, bu durumu sorduğu eşinin önce inkâr etse de sonradan ilişkilerini kabul ettiğini, bu olayın bir yıl kadar önce 2019 yılının yaz aylarında meydana geldiğini, aile büyüklerinin araya girmesi üzerine eşini babasına teslim ettiğini, sanık ...'ın halasının oğlu olduğunu, Elazığ'da dondurmacılık yaptığını, bayramın son günü köye geldiğini ve Elazığ'a geçeceğini söylediğini, bu nedenle kiraladığı araçla onu Elazığ'a götürmeyi teklif ettiğini, gitmişken de gezip göle girmeyi planladıklarını, bayramdan sonraki beşinci gün olan 04.08.2020 tarihinde sabah saatlerinde yola çıktıklarını, aracın sürücülüğünü bazen kendisinin bazen de ...'ın yaptığını, Elazığ merkezi pek bilmediğinden şehre girince şoför mahalline sanık ...'ın geçtiğini, çarşıda gezerken maktulün çalıştığı dükkânın önünden geçtiklerini, bu iş yerini daha önceden bildiğini, maktulün çalıştığı iş yerini kendisine kimsenin söylemediğini, maktulü görünce eski günlerini hatırladığını ve çektiği acıların gözünün önüne geldiğini, bu esnada aracı sanık ...'ın kullandığını, bir kaç sokak ötede sanık ...'a durmasını söylediğini, sanık ...'ın "Hayırdır ne oldu, niye durduk?" demesi üzerine "...'ı gördüm, gideyim bir konuşayım, biraz sitem edeyim, döveyim, belki biraz kendime gelirim, o kadar şey yaşattı, iki tokatı çok görmesin." dediğini, sanık ...'ın da "Boş ver uğraşma, gel gezelim, sen gidersin." diyerek buna engel olmaya çalıştığını, hatta arabadan inmek istediğinde sanık ...'ın kolundan tutarak kendisini engellemek istediğini, ancak ısrar edip ona "Biraz hava alayım, bunaldım." diyerek arabadan indiğini, maktulün iş yerinin önüne giderek onu bir dakika kadar izlediğini, oraya gidene kadar amacının maktulle konuşmak olduğunu, ancak yanına vardığında yaşadığı sıkıntıların aklına geldiğini ve o anki sinirle belinde bulunan kendisine ait ruhsatsız tabancayı çıkartarak maktule doğru tahminen dört beş metre uzaktan ateş ettiğini, maktulü vurma olayından sanık ...'ın hiçbir şekilde haberinin olmadığını, niyetinin maktulü öldürmek olmadığını, ateş ettikten sonra iki üç sokak boyunca koştuğunu, sanık ... şüphelenmesin diye sakin adımlarla arabının yanına gittiğini, biraz ilerledikten sonra sanık ...'ın yüzüne bakıp "Ne oldu sana?" diye sorduğunu, bunun üzerine maktulü vurduğunu söylediğini, onun da kendisine kızdığını ve bilmediği bir sokak veya caddede arabayı durdurup inerek gittiğini, arabayla Lice'ye, çocuklarının yanına gittiğini ve 07.08.2020 tarihinde sabah saatlerinde Jandarma karakoluna giderek kendi rızasıyla teslim olduğunu,

Savcılıkta, önceki ifadesinden farklı olarak; maktulün çalıştığı iş yerinin etrafında üç tur attıklarını, ancak onu göremeyince lavabo ihtiyacını gidermek ve evini görmek amacıyla sanık ...'ın evine gittiklerini, araçtan indikten sonra müşterilerin olmadığı bir anı yakalamak için on beş yirmi dakika maktulün dükkânının karşısında beklediğini,

Sorguda, önceki ifadesinden farklı olarak; maktulü tasarlayarak veya planlayarak öldürmediğini,

Mahkemede, önceki ifadelerinden farklı olarak; Elazığ'a gelip maktulü aradığı ve sanık ...'ın da kendisine yardım ettiği yönündeki iddiaların doğru olmadığını, sanık ...'ın, kendisini maktulün işi yerinin yakınına bıraktığını,

Sanık ... kollukta; sanık ...'in dayısının oğlu olduğunu, maktulün ise baba tarafından akrabası olduğunu, onun da kendisi gibi dondurma işi ile uğraştığını ve Elazığ da oturduğunu, ... Dondurma isimli iş yerine baklava verdiklerinden ve maktulü de bu iş yerinde gördüğünden dolayı çalıştığı yeri

bildiğini, kendisi ve abilerinin maktulle konuşmadıklarını, sebebinin ise yaklaşık bir sene önce maktul ile sanık ...'in eşi ... arasındaki ilişki olduğunu, ...'in 2019 yılında askerden geldikten sonra kullandığı telefondan kendisini arayarak görüşmek istediğini söylediğini, buluştuklarında ise yaşadığı olayları kaldıramadığını, bunun çok zoruna gittiğini, maktul ile görüşmek istediğini, kendisine yardımcı olmasını, maktulün çalıştığı iş yerini göstermesini istediğini, ancak sanık ...'in bu isteğini kabul etmediğini, kendisine telkinde bulunarak yanından ayrıldığını, bir müddet sonra sanık ...'in kendisini arayarak çarşıdan bıçak aldığını, maktulü öldürmek istediğini ancak nerede çalıştığını bulamadığını söylediğini, ertesi gün tekrar arayarak maktulü bulamadığı için Lice'ye döndüğünü ifade ettiğini, o tarihten olay tarihine kadar zaman zaman telefonda görüştükleri sanık ...'in maktule karşı herhangi bir eylemde bulunacağı ile ilgili bir şey söylemediğini, 31.07.2020 tarihinde kurban bayramının birinci günü ailesiyle birlikte Elazığ'dan Lice'ye gittiğini, bayramın ikinci günü sanık ...'in, babasının Lice'deki evine geldiğini, bayramın son günü saat 09.00 sıralarında ise kendisini arayarak buluşmak istediğini söylediğini, ardından da kiraladığı araçla yanına geldiğini, birlikte arabaya bindiklerini, Hazar Gölü'ne gezmeye gitmeyi kararlaştırdıkları, bir müddet Hazar Gölü çevresinde gezdikten sonra sanık ...'in "Buraya kadar geldik, seni de Elazığ'a bırakayım." demesi üzerine birlikte yola çıktıklarını, Elazığ girişine kadar aracı sanık ...'in kullandığını, saat 12.30 sıralarında Elazığ'a geldiklerinde kendisinin şoför mahalline geçtiğini, ...'e "Buraya niye geldik?" diye sorduğunda maktul ile görüşmeye geldiğini söylediğini, maktulün çalıştığı iş yerini bildiği için araba ile ... Dondurma isimli iş yeri önünde üç tur attıklarını, ancak maktulü göremediklerini, bunun üzerine birlikte evine geçtiklerini, tahminen on dakika durduktan sonra evden çıktıklarını, sürücü koltuğuna kendisinin oturduğunu, sanık ...'in "Onunla görüşeceğim, iş yerine bir daha gidelim." demesi üzerine maktulün çalıştığı iş yerine varmadan hemen önce bir ara sokak içerisinde durduklarını, sanık ...'in kendisine belirtilen yerde beklemesini söyleyerek araçtan indiğini, inerken sanık ...'in belinin sağ tarafında tabanca gördüğünü, sanık ...'in yaya olarak maktulün çalıştığı iş yerine doğru gittiğini, durduğu yerden iş yerinin görünmediğini, ...'in iş yerinin karşısında on beş yirmi dakika kadar beklediğini, eşiyle telefonla konuştukları sırada üç dört el silah sesi duyduğunu, bulunduğu yer ile sanık ...'in beklediği yer arasının tahminen elli metre olduğunu, sanık ...'in bulunduğu istikamete baktığında koşarak bulunduğu yere doğru geldiğini gördüğünü, aracın sağ ön kapısını açarak içeri girdiğinde sağ elinde tabanca olduğunu, şok hâlinde ne olduğunu sorduğu sanık ...'in "Vurdum, öldürdüm!" dediğini, bunun üzerine arabayı çalıştırarak hareket ettirdiğini, bir müddet sürdükten sonra kırmızı ışığın yanması üzerine araçtan indiğini, sanık ...'in maktulle konuşmak istediğini söylemesi sebebiyle kendisine eşlik ettiğini, onu öldüreceğini kestiremediğini, olay sonrasında korktuğu için güvenlik birimlerine bilgi vermediğini,

Savcılıkta, önceki ifadesinden farklı olarak; olaydan önce sanık ... eşinden boşandığı için bu sefer gerçekten konuşmak istediğini düşünerek maktulü görmesi için kendisine eşlik ettiğini,

Mahkemede, önceki ifadelerinden farklı olarak; sanık ... konuşacağını söylemesine rağmen yine de kendisine bir şey yapmaması konusunda telkinde bulunduğunu, araca geldiğinde ne olduğunu sorduğu sanık ...'in, maktul elini tezgâhın altına atınca gözünü kapatıp ateş ettiğini söylediğini, ona yardım etmediğini,

Savunmuştur.

IV. GEREKÇE

A. Sanık ...'in eyleminin nitelikli kasten öldürme suçunu mu yoksa kasten öldürme suçunu mu oluşturduğu;

1. İlgili Mevzuat ve Uyuşmazlık Konusuna İlişkin Açıklamalar

Ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 14.11.2023 tarih ve 512-598; 29.05.2024 tarihli ve 288-170 sayılı içtihatları ile diğer müstakar kararlarında açıklandığı üzere;

Tasarlamadan söz edilebilmesi için failin, bir kimsenin vücut bütünlüğü veya yaşam hakkına karşı eylemde bulunmaya sebatla ve koşulsuz olarak karar vermiş olması, düşünüp planladığı suçu işlemeden önce makul bir süre geçmesine ve ulaştığı ruhi sükûnete rağmen bu kararından vazgeçmemesi ve gerçekleştirmeyi planladığı fiili, belirlenmiş kurgu dâhilinde icra etmesi gerekmektedir.

Tasarlama hâlinde fail, anında karar verip fiili işlememekte, suç işleme kararı ile fiilin icrası arasında sükûnetle düşünebilmeye yetecek kadar bir süre geçmektedir. Fail bu süre içinde suçu işleyip işlememe konusunda düşünmekte ve suçu işlemekten vazgeçmemektedir. Failin suçu işlemekten vazgeçmesi ve fakat bir başka nedenle ve bir başka ani kararla fiili işlemesinde tasarlamadan söz edilemez. Suç işleme kararının hangi düzeydeki eylem için ve ne zaman alındığı ile eylemin şarta bağlı olmayan bu kararlılıktan ne kadar zaman geçtikten sonra gerçekleştirildiği mevcut delillerle belirlenmeli, suç kararıyla eylem arasında geçen zaman dilimi içerisinde ruhi sükûnete ulaşılıp ulaşılamayacağı değerlendirilmelidir.

Suçun tasarlanarak işlenmesi; suç işlemeyi kolaylaştırması, mağduru en savunmasız ve zayıf anında gafil avlaması suretiyle neticeyi garanti altına alması ve suç işlemedeki kararlılığı itibarıyla sanığın toplum için tehlikelilik derecesi gözetilerek nitelikli hâller arasında kabul edilmiştir.

2. Hukuki Nitelendirme

Sanık ...'in dayısının oğlu olan sanık ...'ın maktul ile aynı ilde ikamet ettiği, sanık ...'in eşi ile ilişkisi olduğunu öğrendiği 15.06.2019 tarihinden itibaren maktulü öldürmek için plan yapmaya başladığı, bu bağlamda askerden izin alarak geldiği 2019 yılının Temmuz-Ağustos aylarından itibaren maktulü öldürmek için sanık ...'tan yardım istediği, ...'ı zaman zaman arayarak bıçak aldığını ve maktulü öldürmek istediğini söyleyip maktulün nerede çalıştığını öğrenmeye çalıştığı, ancak sanık ...'ın bu yardım talebini kabul etmediği, sanık ...'in kendi çabalarıyla aramasına rağmen maktulün çalıştığı iş yerini bulamadığı, olay tarihinde bayram olması nedeniyle ikamet ettiği Elazığ'dan memleketi olan Diyarbakır'a gelen sanık ...'ın, bu kez maktulün çalıştığı iş yerini göstermesi konusunda sanık ... tarafından ikna edildiği ve adı geçenlerin olay günü sanık ...'in kiraladığı araçla Elazığ'a geldikleri, sanık ...'ın maktulün çalıştığı iş yerini sanık ...'e gösterdiği, maktulün iş yerinde bulunmaması nedeniyle adı geçenlerin araçla iş yerinin etrafında birkaç kez tur attıkları, maktulü iş yerinde görmeleri üzerine de sanık ...'ın geldikleri aracı yaklaşık elli metre mesafede bulunan arka sokağa park ettiği, araçtan inen sanık ...'in maktulün çalıştığı iş yerinin karşısına geçip on beş yirmi dakika kadar bekledikten sonra maktulün yanına gittiği ve üzerinde taşıdığı ele geçirilemeyen silahla yakın mesafeden göğüs ve boyun kısımlarını hedef alarak üç el ateş etmek suretiyle

maktulü öldürdüğü, ardından da sanık ...'la birlikte geldikleri araçla olay yerinden kaçtığı İlk Derece Mahkemesince kabul edilen olayda;

Sanığın eşi ile ilişkisi olduğunu bildiği maktulü öldürme konusunda olaydan yaklaşık bir yıl önce karar alıp bu maksatla silah temin ettiği, suçu işlemeden önce uzunca bir süre geçmesine ve ulaştığı ruhi sükûte rağmen bu kararından vazgeçmeyip sebat gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, maktulün çalıştığı iş yerini göstermesi için diğer sanık ...'ı ikna etmek amacıyla olukça ısrarlı davrandığı sanıklarca ikrar edilmiştir. Olay günü de maktulü bulmak için çalıştığı iş yerinin etrafında üç dört kez tur atmış ve iş yerine gelen maktulü, müşterilerinin gitmesini bekledikten sonra belirlemiş olduğu kurgu dâhilinde öldürmüştür. Açıklanan nedenlerle, sanığın eyleminin tasarlayarak kasten öldürme şeklinde nitelendirilmesi gerektiği kabul edilmelidir.

Bu itibarla, Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesinin sanık ... hakkındaki direnme gerekçesinin isabetli olmadığına ve direnme kararına konu bu hükmün, sanık ...'in eyleminin tasarlayarak kasten öldürme suçunu oluşturduğunun gözetilmemesi isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan iki Ceza Genel Kurulu Üyesi; sanık ...'in eyleminin kasten öldürme suçunu oluşturduğu gerekçesiyle direnmenin isabetli olduğuna karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle karşı oy kullanmışlardır.

B. Sanık ...'ın diğer sanık ...'in eylemine yardım eden sıfatıyla mı iştirak edip etmediği;

1. İlgili Mevzuat ve Uyuşmazlık Konusuna İlişkin Açıklamalar

Ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 26.11.2025 tarihli ve 529-539 sayılı, 16.04.2025 tarihli ve 173-166 sayı ile 08.02.2023 tarihli ve 398-66 sayılı içtihatları ile diğer müstakar kararlarında açıklandığı üzere;

Müşterek faillik, 5237 TCK'nın 37. maddesinin 1. fıkrasında; "Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur." şeklinde düzenlenmiştir. Müşterek faillikte birlikte suç işleme kararının yanı sıra, fiil üzerinde müşterek hakimiyet kurulduğu için her bir suç ortağı fail statüsündedir. Müşterek faillik, suçun icrai hareketlerinin birlikte gerçekleştirilmesidir.

Madde gerekçesinde; "...Yeni yapılan düzenlemeyle, iştirak şekilleri, fiilin işlenişi üzerinde kurulan hakimiyet ölçü alınarak belirlenecektir. Bu sistemde birer sorumluk statüsü olarak öngörülen iştirak şekilleri ise, faillik, azmettirme ve yardım etmeden ibarettir.

Yeniden düzenlenen maddenin birinci fıkrasına göre suçun kanuni tanımında öngörülen fiili gerçekleştiren kişi fail olup; suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi durumunda, bu kişilerin her biri müşterek fail olarak sorumlu tutulacaklardır.

Müşterek faillikte, birlikte suç işleme kararının yanı sıra, fiil üzerinde ortak hâkimiyet kurulduğu için, her bir suç ortağı fail statüsündedir. Ortak hakimiyetin kurulup kurulmadığının saptanmasında suç ortaklarının suçun icrasındaki rolleri ve katkılarının taşıdığı önem göz önünde bulundurulur. Bu durumda, fiilin icrası veya sonuçsuz kalması ortak faillerden her birinin elinde bulunmaktadır. Örneğin suç ortaklarından birinin cebir veya tehdit kullanarak mağduru etkisiz hâle getirdiği,

diğerinin de üzerindeki para ve sair kıymetli eşyayı aldığı yağma suçunda her iki suç ortağının suçun işlenişine yaptıkları katkı, suçun icrası açısından birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Dolayısıyla, her iki suç ortağı, suçun işlenişi üzerinde ortak bir hakimiyet kurmaktadır.

Suç ortaklarının iştirak katkılarının karşılıklı olarak birbirlerini tamamlamadığı durumlarda da müşterek faillik mümkündür. Bazı hallerde failler, her biri suçun kanuni tanımındaki bütün unsurları tek başına gerçekleştirmek üzere, bir anlaşmaya varabilir. Örneğin bir kişiyi öldürmek için aralarında anlaşmış olan beş kişi, amacın gerçekleşme ihtimalini daha da yükseltmek için, aynı anda mağdurun üzerine ateş ederler. Ateşlenen mermilerden bir kısmı mağdura isabet eder, bir kısmı ise etmez. Bu örnek olayda bütün suç ortakları ortak bir suç işleme kararına dayanarak birlikte hareket etmektedirler. Bu beş suç ortağının ateşlediği mermilerden sadece bir tanesinin mağdura isabet edip ölümüne neden olması halinde dahi, tamamlanmış kasten adam öldürme suçundan dolayı bu kişilerden her biri müşterek fail olarak sorumlu tutulacaktır.

Müşterek faillik bakımından zorunlu diğer bir koşul, failler arasında birlikte suç işleme kararının varlığıdır. Belli bir hareketin icrasına ve neticenin meydana gelmesine ilişkin olan birlikte suç işleme kararı, kast kapsamında düşünülmelidir. Suç ortaklarının suçun işlenişine ilişkin kastlarının doğrudan veya olası kast gibi farklılık göstermesinin, müşterek fail olarak sorumlulukları üzerinde bir etkisi yoktur..." açıklamalarına yer verilerek müşterek failliğin temel unsurları belirlenmiştir. Bu yönüyle madde gerekçesinin, müşterek failliğin açıklanması için yeterli bilgi içerdiği söylenebilir.

Suçun icrasına iştirak etmekle birlikte, işlenişine bulunduğu katkının niteliği gereği kanuni tanımdaki fiilî gerçekleştirmeyen diğer suç ortaklarına şerik denilmekte olup TCK'da şeriklik, azmettirme ve yardım etme olarak iki farklı şekilde düzenlenmiştir. Buna göre, kanuni tanımdaki fiilî gerçekleştirmeyen veya özel faillik vasfını taşımadığı için fail olamayan bir suç ortağı, gerçekleşen fiilden TCK'nın 40. maddesinde düzenlenen bağlılık kuralı uyarınca sorumlu olmaktadır.

TCK'nın 39/2. maddesindeki düzenlemeye göre, yardım etme; maddi yardım ve manevi yardım olarak ikiye ayrılmaktadır.

1- Bir suçun işlenmesine maddi yardımda bulunma çok çeşitli şekillerde ortaya çıkmakla birlikte anılan maddede maddi yardım;

a) Suçun işlenmesinde kullanılan araçları temin etmek,

b) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında maddi yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak,

Olarak sayılmıştır.

2- Manevi yardım ise;

a) Suç işlemeye teşvik etmek,

b) Suç işleme kararını kuvvetlendirmek,

c) Suçun işlenmesinden sonra yardımda bulunmayı vaad etmek,

d) Suçun nasıl işleneceği konusunda yol göstermek,

Şeklinde belirtilmiştir.

Kişinin eyleminin, bir suçun katılma aşamasına ulaşıp ulaşmadığı, ulaşmışsa da suça katılma düzeyinin belirlenmesi için, eylemin bir aşamasındaki durumun değil, eylemin yapılması için verilen kararın, bu kararın icra ediliş biçiminin, olay öncesi, sırası ve sonrasındaki davranışların da dikkate alınıp, tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi gerekir. Zira "yardım etme"yi müşterek faillikten ayıran en önemli unsur, kişinin suçun işlenişi sırasında fiil üzerinde ortak hâkimiyetinin bulunmamasıdır.

İştirak iradesi, suça katılanların birbirinden ayrı hareketlerini bir bütün hâline getiren, onları bağlayan manevi bir bağdır (YCGK 20.02.2020 tarihli ve 145-116 sayılı). Mevcut katkı somut olayın özelliklerine göre zımni olarak veya ani ortaya çıkan bir karar biçiminde de olabilir.

Müşterek faillikten bahsedebilmek için fiil üzerinde hakimiyet yanında "suçu birlikte işleme iradesi"nin de mevcudiyeti gerekir. Müşterek faillerden birinin kararlaştırılan suçtan başka bir suçu veya kararlaştırılan suçun nitelikli veya ağır şeklini gerçekleştirmesi halinde, diğer müşterek faillerin gerçekleşeceğini (en azından) tahmin ettikleri, hesaba kattıkları, öngördükleri ve gerçekleşmesine katlandıkları bu neticelerden de sorumlu tutulacakları konusunda müstakar uygulamada tereddüt yoktur (CGK'nın 16.04.2025 tarihli ve 173-166 sayılı kararı).

Birlikte suç işleme kararı olmaksızın birbirinden habersiz birden fazla kişi tarafından aynı konu üzerinde aynı suçun aynı anda işlenmesi hâlinde ise yan yana faillik söz konusu olacaktır. Ancak suçun failleri arasında böyle bir müşterek suç işleme kararı mevcut değilse, bu kişilerin müşterek fail olarak sorumlu tutulması söz konusu değildir. Bu durumda birbirinden habersiz hareket eden kişilerin sorumluluğunu bizzat kendi davranışları göz önünde tutularak tayin etmek mümkün olacaktır (doktrindeki bir esere atıf).

İştirak iradesinin söz konusu olabilmesi için belli bir suçun gerçekleştirilmesinin bilinmesi ve istenmesinin yanı sıra kendi davranışı ile diğerlerinin davranışına katkıda bulunmak bilinç ve iradesi de gereklidir. İştirakte söz konusu olan isteme, belli bir suçun işlenmesini istemedir. Yoksa belirsiz sayıda suçların işlenmesi için kişilerin tahrik edilmesi sonucu işlenen suçlarda iştirak söz konusu değildir. (doktrindeki bir esere atıf). İştirak iradesinde önemli olan ve suça katılanlarca bilinip istenen husus suç değil, suçta işbirliğidir. İştirak iradesinin oluşma zamanı, suçtan önce ya da suç işlenirken olmalıdır. Suç işlendikten sonra iştirak iradesinden bahsedilemez(YCGK 28.12.2022 tarihli ve 296-860 sayılı).

2. Uyuşmazlığa Dair Hukuki Nitelendirme

Birinci uyuşmazlık konusunda belirtildiği şekilde gerçekleşen olayda;

Sanık ...'ın akrabası olması dolayısıyla sanık ...'in maktulle olan husumetini bildiği ikrar ve tanık beyanlarıyla sabittir. Olay günü de sanık ...'in kiraladığı araçla maktulün ve kendisinin ikamet ettiği Elazığ'a birlikte geldikleri, sanık ...'in maktulle konuşmak istediğini söylemesi üzerine sanık ...'ın maktulün çalıştığı iş yerini sanık ...'e gösterdiği, maktulün iş yerine gelmesini sanık ...'le birlikte bir

süre beklediği ve maktulü öldüren sanık ...'i beklediği araçla olay yerinden uzaklaştırdığı dosyaya yansıyan delillerle ortaya konulmuştur. Bu bağlamda sanık ...'ın, asıl fail olan sanık ...'e maktulün çalıştığı iş yerini göstermek, araçla olay yerine gelmesini sağlamak ve eylemin kısa sürede doğru hedef üzerinde gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak suretiyle yardımda bulunduğu, ancak suçun işlendiği sırada asıl fail ...'in eylemi üzerinde fonksiyonel katkı mahiyetinde başkaca bir eyleminin bulunmadığı anlaşılmıştır. Açıklanan nedenlerle, sanık ...'ın eyleminin, suçun işlenmesi öncesinde ve sonrasında asıl fail ...'in tasarlayarak gerçekleştirdiği eylemin icrasını kolaylaştırması nedeniyle TCK'nın 39/2-c maddesi uyarınca yardım eden sıfatıyla iştiraki oluşturduğu kabul edilmelidir.

Bu itibarla, Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesinin sanık ... hakkındaki direnme gerekçesinin isabetli olmadığına, direnme kararına konu bu hükmün ise maktule yönelik eylemi sebebiyle sanık ...'ın TCK'nın 39/2-c maddesi uyarınca yardım eden sıfatıyla sorumlu olduğunun gözetilmemesi isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan Ceza Genel Kurulu ...; "Gerekçe bölümünde ayrıntılarına yer verilen açıklamalar doğrultusunda oluşturulduğu değerlendirilen Bölge Adliye Mahkemesinin, sanık ...'ın asıl sanık ... tarafından maktule yönelik gerçekleştirilen fiilden haberdar olduğunun ve bu fiile iştirak iradesi ile katıldığının kanıtlanamaması sebebiyle in dubio pro reo/şüpheden sanık yararlanır ilkesi uyarınca CMK'nın 223/2-e maddesine istinaden beraatine karar verilmesi gerektiğine dair takdir ve değerlendirmelerinde bir isabetsizlik bulunmadığından sayın çoğunluğun görüşüne muhalifim.",

Çoğunluk görüşüne katılmayan dört Ceza Genel Kurulu Üyesi de; sanık ...'ın diğer sanık ...'in eylemlerine yardım eden sıfatıyla katılmadığı gerekçesiyle direnmenin isabetli olduğuna karar verilmesi gerektiği,

Düşünceleriyle karşı oy kullanmışlardır.

V. KARAR

Açıklanan nedenlerle;

1- Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesinin 22.10.2024 tarih ve 1922-1981 sayılı direnme gerekçesinin her iki uyuşmazlık yönünden de İSABETLİ OLMADIĞINA, direnme kararına konu hükümlerin, sanık ...'in eyleminin tasarlayarak kasten öldürme suçunu oluşturduğunun ve maktule yönelik eylemi sebebiyle sanık ...'ın TCK'nın 39/2-c maddesi uyarınca yardım eden sıfatıyla sorumlu olduğunun gözetilmemesi isabetsizliklerinden BOZULMASINA,

2- Dosyanın, CMK'nın 304/2. maddesi uyarınca hükümleri bozulan Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesine gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 20.05.2026 tarihinde yapılan müzakerede oy çokluğuyla karar verildi.